

INSTYTUT ALLERHANDA

ORZECZENIE O POTRZEBIE KSZTAŁCENIA SPECJALNEGO

Allerhand Advocacy: prawo w interesie publicznym

www.advocacy.allerhand.pl

- **Jesteś rodzicem?**
- **Twoje dziecko kwalifikuje się do wydania orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego lub posiada już takie orzeczenie?**

**Ten poradnik został stworzony
właśnie z myślą o Tobie!**

W przejrzysty sposób chcemy przedstawić Ci jak wygląda proces uzyskiwania orzeczenia. Procedury, które nim rządzą są rozsiane po wielu aktach prawnych, co powoduje, że ich całościowe zebranie jest utrudnione, a prawidłowe zrozumienie dla osoby bez wykształcenia prawniczego – praktycznie niemożliwe.

Przychodzimy więc z pomocą!

Pokażemy jakie kolejne kroki powinieneś podejmować, aby uzyskać orzeczenie, którego treść umożliwi Ci jak najskuteczniejsze egzekwowanie jego zapisów.

Proces uzyskiwania orzeczenia:

Na początku, musimy wyróżnić dwa systemy wydawania orzeczeń:

1. orzeczenia wydane przez Miejskie/ Powiatowe Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności
2. orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, wydane przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną

Jaki jest powód ich wyróżnienia?

- OPIEKA SPOŁECZNA - pierwsze orzeczenie daje możliwość uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, uzyskania ulgi na przejazdy czy ulgi rehabilitacyjnej w rozliczeniu PIT, jest niezbędne m.in. w celu ubiegania się o świadczenie pielęgnacyjne czy też zasiłek pielęgnacyjny. Powyższe świadczenia ułatwiają dziecku codzienne funkcjonowanie i mają przynajmniej częściowo zrekompensować rodzicom koszty opieki nad nim.
- OPIEKA EDUKACYJNA - natomiast, aby dziecko mogło korzystać w placówce oświatowej z rozwiązań dedykowanych uczniom niepełnosprawnym, musi posiadać orzeczenie wydane przez poradnię psychologiczną. Jest ono podstawą do wyboru najkorzystniejszych dla dziecka form kształcenia, a także stworzenia w szkole najlepszych warunków do edukacji, w szczególności przez specjalnie dostosowaną do dziecka organizację nauki oraz wybór odpowiednich metod pracy.

Dwukrotne ubieganie się o wydanie orzeczenia powoduje zamęt, generuje dodatkowe koszty, i pochłania dużo czasu. Co więcej zakres osób objętych wydaniem powyższych orzeczeń, nie pokrywa się.

Dopóki jednak istnieje taki stan rzeczy, musimy mieć na uwadze, że **cel wydania każdego z orzeczeń jest inny**. Zarówno świadczenia opieki społecznej, jak i opieka edukacyjna są ważne dla rozwoju i wychowania dziecka niepełnosprawnego. Dopiero uzyskanie obydwu orzeczeń umożliwia rodzicom zapewnienie swoim pociechom warunków pozwalających choremu dziecku na odpowiednie funkcjonowanie w społeczeństwie.

Poniższa analiza będzie odnosiła się do **drugiego ze wspomnianych orzeczeń**. Analizując regulacje prawne go dotyczące, musimy przez cały czas pamiętać, że celem jego wydania jest zapewnienie odpowiedniego toku nauki, który umożliwi jak najpełniejszą realizację potrzeb dziecka. Będzie to **możliwe dzięki dostosowaniu form kształcenia do jego możliwości psychofizycznych**, które określone powinny zostać właśnie w treści orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

ORZECZENIE O POTRZEBIE KSZTAŁCENIA SPECJALNEGO

- I. Kto może otrzymać?
- II. Gdzie się udać?
- III. Jakie dokumenty zabrać?
- IV. Kto wydaje orzeczenie i na jakiej podstawie?
- V. Co zawiera się w orzeczeniu?
- VI. Na jaki czas wydawane jest dane orzeczenie?
- VII. Co jeśli orzeczenie nie spełnia swojej funkcji?
- VIII. Orzeczenie jako decyzja administracyjna

Ad. I Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego mogą otrzymać dzieci:

1) niepełnosprawne:

- niesłyszące,
- słabosłyszące,
- niewidome,
- słabowidzące,
- z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją,
- z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim,
- z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym,
- z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera,
- z niepełnosprawnościami sprzężonymi, czyli wtedy, gdy u dziecka występuje więcej niż jedna z powyższych przyczyn, z których każda osobno kwalifikuje je do uzyskania orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z tytułu niepełnosprawności.

2) niedostosowane społecznie,

3) zagrożone niedostosowaniem społecznym¹

Czy uważasz, że Twoje dziecko klasyfikuje się do którejś z grup?

Czytaj dalej, jeśli na powyższe pytanie odpowiedziałeś „TAK”

Ad. II Gdzie masz się udać?

➔ Zazwyczaj będzie to **poradnia psychologiczna właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka** (wyznaczonego zgodnie z przepisami KC)

§3 ust. 4. *Opinie wydają zespoły działające w poradniach **właściwych ze względu na miejsce zamieszkania dziecka**, z zastrzeżeniem ust. 5.*

5. *Orzeczenia oraz opinie dla dzieci niewidomych i słabo widzących, niesłyszących i słabo słyszących oraz dla dzieci z autyzmem wydają zespoły działające w poradniach wskazanych przez kuratora oświaty, za zgoda organu prowadzącego.²*

Art. 26. § 1. k. c. *Miejscem zamieszkania dziecka pozostającego pod władzą rodzicielską jest miejsce zamieszkania rodziców albo tego z rodziców, któremu wyłącznie przysługuje władza rodzicielska lub któremu zostało powierzony wykonywanie władzy rodzicielskiej.*

§ 2. *Jeżeli władza rodzicielska przysługuje na równi obojgu rodzicom mającym osobne miejsce zamieszkania, miejsce zamieszkania dziecka jest u tego z rodziców, u którego dziecko stale przebywa. Jeżeli dziecko nie przebywa stale u żadnego z rodziców, jego miejsce zamieszkania określa sąd opiekuńczy.³*

Ad. III Co muszę mieć ze sobą?

➔ orzeczenie wydawane jest na **wniosek** (złożony przez rodzica):

§6 pkt. 2. Rozporządzenia w sprawie orzeczeń²:

Wnioskodawca dołącza do wniosku dokumentację uzasadniającą wniosek, w szczególności wydane przez specjalistów opinie, zaświadczenia oraz wyniki obserwacji i badań psychologicznych, pedagogicznych i lekarskich.

3. *Jeżeli do wydania orzeczenia albo opinii jest niezbędna informacja o stanie zdrowia dziecka, wnioskodawca dołącza do wniosku wydane przez lekarza zaświadczenie o stanie zdrowia dziecka.*

➔ **są to na przykład:** opinie lekarzy specjalistów, opinie od terapeuty, rehabilitanta czy logopedy dotychczas pracujących z dzieckiem.

Im więcej takich dokumentów przedstawi wnioskodawca tym większe prawdopodobieństwo uzyskania opinii o satysfakcjonującej treści.

Istotność tego rodzaju dokumentacji:

- W większości poradni pracują jedynie lekarze pediatrzy. Zalecenia specjalistów są więc wskazane, ponieważ opinia specjalisty będzie w takim przypadku ważnym źródłem informacji i trudno ją będzie zignorować.

- Nie oznacza to jednak, że poradnia psychologiczno-pedagogiczna musi brać pod uwagę opinię lekarza. Żaden przepis nie wskazuje na to, aby zespół był nią związany.
- Kiedy zespół orzekający w poradni nie uwzględni w całości zaświadczenia lekarskiego, to rodzic ma jednak mocne podstawy do odwołania się od decyzji zespołu do kuratora (w szczególności wtedy, gdy w zespole orzekającym nie zasiada lekarz specjalista zajmujący się dziećmi z daną niepełnosprawnością.)
- Niewykluczone jednak, że uzyskanie takiej opinii, będzie wiązało się dla rodziców dziecka z dodatkowymi kosztami.

Ad. IV Kto wydaje orzeczenie i w jaki sposób?

ZESPÓŁ

§ 5 ust. 8. Rozporządzenia w sprawie wydawania orzeczeń²:

*Wniosek o wydanie orzeczenia albo opinii wraz z dokumentacją przewodniczącą zespołu kieruje do członków **zespołu** oraz ustala termin posiedzenia zespołu.*

- § 4.
1. *Zespoły powołuje dyrektor poradni.*
 2. *W skład zespołu wchodzi:*
dyrektor poradni lub upoważniona przez niego osoba — jako przewodniczący zespołu; psycholog, pedagog oraz lekarz.

- Decyzja wydawana jest **większością głosów**, w razie czego decyduje przewodniczący (§ 7 ust. 1 Rozporządzenia w sprawie wydawania orzeczeń)
- **Rodzic może być obecny na posiedzeniu** i przedstawić swoje stanowisko (§ 6 ust. 10 Rozporządzenia w sprawie wydawania orzeczeń)

Ad. V Co zawiera się w orzeczeniu?

§ 8 ust. 2. Rozporządzenia w sprawie orzeczeń²:

W orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego określa się zalecane:

- 1) **warunki realizacji potrzeb edukacyjnych,**
- 2) **formy stymulacji, rewalidacji, terapii, usprawniania, rozwijania potencjalnych możliwości i mocnych stron dziecka oraz inne formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej;**

- w tym punkcie poradnia wskazuje konkretne zajęcia: np. terapię psychologiczną, pedagogiczną, logopedyczną, rehabilitację ruchową, fizjoterapię, zajęcia socjoterapeutyczne i in.

3) **najkorzystniejsze dla dziecka formy kształcenia specjalnego:** w przedszkolu ogólnodostępnym, w tym z oddziałami integracyjnymi, integracyjnym albo specjalnym, szkole ogólnodostępnej, szkole integracyjnej lub oddziale integracyjnym, szkole specjalnej lub oddziale specjalnym, ośrodka rewalidacyjno-wychowawczym albo w szkole zorganizowanej w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, młodzieżowym ośrodku socjoterapii lub specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym.

§ 18 ust. 1. Rozporządzenia w sprawie orzeczeń:²

Na wniosek rodziców (prawnych opiekunów) dziecka posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, starosta lub jednostka samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 71b ust. 5 i 5a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, **zapewnia** dziecku **formę** kształcenia zalecaną w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego.

- Samorząd musi więc zapewnić dziecku możliwość nauki w szkole wskazanej w orzeczeniu np. w szkole integracyjnej lub w szkole ogólnodostępnej, ale w oddziale integracyjnym.
- Każda forma pomocy psychologiczno-pedagogicznej określona w orzeczeniu jest natomiast **jedynie zaleceniem**. Nie jest więc wiążącym sformułowaniem, szkoła nie będzie rozliczana z przeprowadzania konkretnych zajęć, na których potrzebę wskazuje orzeczenie.
- Oczywiście im bardziej szczegółowe orzeczenie, tym w przyszłości rodzic ma większą szansę na wyegzekwowanie zaleceń, może bowiem powoływać się na konkretne fragmenty, niesformułowane jedynie w sposób ogólnikowy. Nie będzie to jednak nigdy argument niemożliwy do obalenia.
- Tryb ustalania na jakie dodatkowe zajęcia będzie uczęszczało dziecko określony jest w innych przepisach (odesłanie do §18 ust. 3 Rozporządzenia w sprawie orzeczeń²), o czym powiemy nieco później.

§18 ust. 3 Rozporządzenia w sprawie orzeczeń²:

Zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze dla dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych organizuje się na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Ad. VI Na jaki czas wydawane jest orzeczenie?

§ 9 ust. 1. Rozporządzenia w sprawie orzeczeń²:

Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydaje się na okres roku szkolnego, etapu edukacyjnego albo okresu kształcenia w danej szkole.

Ad. VII Co jeśli orzeczenie nie spełnia swojej funkcji?

Co zrobić, jeżeli rodzic nie zgadza się z zapisami orzeczenia, ponieważ jego zdaniem nie zawiera ono istotnych informacji?

1. Odwołanie do kuratora za pośrednictwem poradni:

§ 17 ust. 1. Rozporządzenia w sprawie orzeczeń²:

*Od orzeczenia wnioskodawca może wnieść **odwołanie do kuratora oświaty**, za pośrednictwem zespołu, który wydał orzeczenie, w terminie 14 dni od dnia jego doręczenia.*

§ 16 ust. 1. Orzeczenie albo opinię doręcza się wnioskodawcy w terminie 14 dni od dnia posiedzenia zespołu. Rozporządzenia w sprawie orzeczeń².

- *Odwołanie składa się za pośrednictwem tej samej poradni, która wydała orzeczenie. Poradnia, jeżeli nie uwzględni argumentów rodziców, **zobowiązana jest przekazać odwołanie kuratorowi.***
- *Jeśli uwzględni w całości – **uchyla orzeczenie i wydaje nowe.** (§ 17 ust. 2 Rozporządzenia w sprawie wydawania orzeczeń²)*
- *§ 17 ust. 5. Kurator oświaty **zasięga, w miarę potrzeb, opinii psychologa, pedagoga, lekarza lub innego specjalisty.***

➔ Poradnia ma możliwość skorygowania swojej decyzji, jednak musiałaby w całości uwzględnić żądania odwołującego się. Jeśli nie skorzysta z tego uprawnienia kurator oświaty, jako organ wyższej instancji, wydaje orzeczenie. Na etapie odwoławczym zasięgnięcie opinii lekarza nadal jest jedynie fakultatywne.

2. Zmiana orzeczenia – wydanie nowego

§ 11. ust. 1. Rozporządzenia w sprawie wydawania orzeczeń²:

*Zespół, **na wniosek rodziców** (prawnych opiekunów), **wydaje nowe orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego w razie:***

*1) **zmiany okoliczności stanowiących podstawę wydania poprzedniego orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego;***

➔ **Jeżeli zmienia się stan faktyczny** – np. stwierdzamy, że stan chorobowy dziecka postępuje - to konieczna jest ponowna konkretyzacja uprawnień

i obowiązków. Ponowny wniosek powinien być jednak poparty np. dodatkowymi wynikami badań. Rodzic powinien bowiem skupić się na zbieraniu materiału dowodowego, jeśli chce wpłynąć na treść orzeczenia. Pomimo, że organ zobowiązany jest z urzędu poszukiwać materiału dowodowego, aktywność strony w powyższym zakresie może w znacznym stopniu zwiększyć prawdopodobieństwo wydania satysfakcjonującego ją rozstrzygnięcia.

Ad. VIII Orzeczenie jako decyzja administracyjna

- Pamiętajmy o tym, że orzeczenie jest decyzją, a więc zastosowanie będą miały przepisy postępowania administracyjnego. Sięgając do wymogów stawianych treści decyzji, warto odwołać się do art. 107 § 3 KPA wskazującego na konieczność sformułowania uzasadnienia faktycznego jej wydania

Art. 107 § 3 KPA⁴:

§ 3. *Uzasadnienie faktyczne decyzji powinno w szczególności zawierać wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, zaś uzasadnienie prawne - wyjaśnienie podstawy prawnej decyzji, z przytoczeniem przepisów prawa.*

➔ W przypadku, gdy zapisy orzeczenia mijają się z treścią wniosków, zaświadczeń, opinii złożonych przez rodzica, poradnia ma obowiązek wskazać, dlaczego jedne dowody (np. opinię ze szkoły) uwzględniono, a innych (np. opinie od specjalisty pracującego z dzieckiem poza szkołą lub lekarza) – nie.

➔ W postępowaniu administracyjnym poradnia nie może dowolnie wybierać dowodów i opinii, które zostaną uwzględnione przy wydaniu orzeczenia. Uzasadnienie powinno wskazywać na stan faktyczny, który spowodował, że taka decyzja została podjęta, np. wskazywać konkretną chorobę, zaburzenie, będące podstawą do wydania orzeczenia.

Proces egzekwowania zapisów orzeczeń

Jeśli zrobiłeś już wszystko, aby otrzymać orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, odpowiadające potrzebom Twojego dziecka

- co możesz zrobić, aby zostały one rzeczywiście zaspokojone?

- I. Proces przekazywanie środków pieniężnych
- II. Organizacja pracy z dzieckiem posiadającym orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego

Ad. I Proces przekazywania środków pieniężnych

- Jak już wspominaliśmy, za każdym dzieckiem posiadającym orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego idą do samorządu dodatkowe pieniądze. Środki te są przekazywane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej do organów prowadzących placówki edukacyjne. Zgodnie z prawem samorząd nie musi jednak przekazać tych środków do placówki, w której uczy się dziecko, natomiast powinien je przeznaczyć na wydatki związane z organizacją kształcenia specjalnego w tych przedszkolach i szkołach, do których uczęszczają dzieci posiadające orzeczenia. Od 2015 r. zgodnie ze zmianą w ustawie budżetowej na rok 2016 - z subwencji na dzieci z niepełnosprawnościami nie można finansować ogółu wydatków oświatowych (np. pensji nauczycieli czy remontu szkoły na drugim końcu miasta), a środki te należy przeznaczyć na organizację kształcenia specjalnego – zgodnie z potrzebami dzieci.
- Wprowadzenie tej regulacji z pewnością zwiększy efektywność przekazywania środków. Czy taka zmiana jest jednak wystarczająca? Jednym z głównych problemów w dotychczasowych regulacjach prawnych była "luka" pozwalająca samorządom na dysponowanie środkami przeznaczonymi z tytułu orzekania o potrzebie kształcenia specjalnego w sposób dowolny.

- **! WAŻNE!** : jednostka samorządu terytorialnego otrzymane pieniądze musi przeznaczyć na organizację edukacji specjalnej, jednak nie oznacza to, że cała kwota przekazana będzie na potrzeby konkretnego dziecka.
- **Samorząd otrzymując pieniądze musi skupić się na realizacji konkretnych zadań, jakie na nim spoczywają. Oczywiście norma zadaniowa jest tylko stanem, do którego się dąży, jednak wszelkie podejmowane przez niego działania powinny mieć cel zbieżny ze wskazanym zadaniem, aby w konsekwencji je zrealizować, wywiązując się ze swoich obowiązków.**

§ 1. 1. Rozporządzenia w sprawie podziału części oświatówek⁵. *Część oświatowa subwencji ogólnej na rok 2016 jest dzielona między poszczególne jednostki samorządu terytorialnego z uwzględnieniem zakresu realizowanych przez te jednostki zadań oświatowych określonych w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2015 r. poz. 2156)*

Art. 1 ustawy o systemie oświaty
System oświaty zapewnia w szczególności:

(...)

- 4) *dostosowanie treści, metod i organizacji nauczania do możliwości psychofizycznych uczniów, a także możliwość korzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej i specjalnych form pracy dydaktycznej;*
- 5) *możliwość pobierania nauki we wszystkich typach szkół przez dzieci i młodzież niepełnosprawną, niedostosowaną społecznie i zagrożoną niedostosowaniem społecznym, zgodnie z indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz predyspozycjami;*
- 5a) *opiekę nad uczniami niepełnosprawnymi przez umożliwianie realizowania indywidualizowanego procesu kształcenia, form i programów nauczania oraz zajęć rewalidacyjnych;*

➡ Szkoły powinny więc otrzymać środki finansowe od jednostek je prowadzących i wykorzystać je na stworzenie w placówce edukacyjnej warunków umożliwiających kształcenie dzieci posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego w sposób pozwalający na jak najpełniejsze realizowanie ich zapisów.

Dla szkół ogólnodostępnych i integracyjnych organem prowadzącym jest gmina, natomiast dla szkół specjalnych na każdym etapie edukacji oraz dla szkół ponadgimnazjalnych – powiat. Wszystkie przedszkola są prowadzone przez gminy.

Art. 5 ust. 7 ustawy o systemie oświaty

Organ prowadzący szkołę lub placówkę odpowiada za jej działalność. Do zadań organu prowadzącego szkołę lub placówkę należy w szczególności:

1a) **zapewnienie warunków umożliwiających stosowanie specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży objętych kształceniem specjalnym.**

➔ to organ prowadzący, czyli jednostka samorządu terytorialnego odpowiada za działalność szkoły.

- tym jednak gmina czy powiat często zapominają, a to właśnie te jednostki powinny dążyć do stworzenia takiego systemu, który umożliwi szkołom, a te - dzieciom - kształcenie specjalne na odpowiednim poziomie, dostosowane do potrzeb konkretnego dziecka.

Ad. II Organizacja pracy z dzieckiem posiadającym orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego

Jak realizacja orzeczenia wygląda w praktyce?

➔ **Wybór rodzaju placówki edukacyjnej**

Ostateczna decyzja o wyborze formy kształcenia (klasa masowa, integracyjna, specjalna, ośrodek rewalidacyjno-wychowawczy i inne) należy do rodziców (jeśli w zaleceniach wskazano kilka form). Organ prowadzący (gmina lub powiat) ma obowiązek zapewnić dziecku wybraną przez rodziców formę kształcenia (była o tym mowa wyżej.)

- Indywidualny program edukacyjno- terapeutyczny - czym jest i kto go przygotowuje?

➔ ma on określić dokładnie jak wyglądać ma praca z dzieckiem, które posiada orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. Jak już wspominaliśmy, formy współpracy z dzieckiem określone w orzeczeniu są jedynie zaleceniami.

§ 6 ust. 1. Indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny, o którym mowa w art. 71b ust. 1b ustawy, zwany dalej „programem”, określa:

1) **zakres i sposób dostosowania odpowiednio programu wychowania przedszkolnego oraz wymagań edukacyjnych(...).. do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dziecka lub ucznia, w szczególności przez zastosowanie odpowiednich metod i form pracy z dzieckiem lub uczniem;**

2) **zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów, prowadzących zajęcia z dzieckiem lub uczniem(...)**

3) **formy i okres udzielania dziecku lub uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wymiar godzin**, w którym poszczególne formy pomocy będą realizowane (...)

4) **działania wspierające rodziców dziecka lub ucznia oraz**, w zależności od potrzeb, **zakres współdziałania z poradniami psychologiczno - pedagogicznymi**, w tym poradniami specjalistycznymi, placówkami doskonalenia nauczycieli (...)

5) **zajęcia rewalidacyjne, resocjalizacyjne i socjoterapeutyczne oraz inne zajęcia**, odpowiednie ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe (...)

6) **zakres współpracy nauczycieli i specjalistów z rodzicami dziecka lub ucznia** w realizacji przez przedszkole, inną formę wychowania przedszkolnego, szkołę lub ośrodek (...)

- jak widać zakres regulacji programu jest (a przynajmniej w założeniu powinien być) bardzo szczegółowy. Powinno to pozwalać na egzekwowanie wymiernych korzyści, żądania spełnienia konkretnych świadczeń. Jednak te uprawnienia są czysto teoretyczne. Wszystko zależy bowiem od tego, co znajdzie się w treści tegoż programu.

➔ Kto go tworzy i na jakiej podstawie?

§ 6 ust. 3. Rozporządzenia w sprawie warunków¹:

Program opracowuje **zespół**, który tworzą odpowiednio nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych i specjaliści, prowadzący zajęcia z dzieckiem lub uczniem, zwany dalej „zespołem”.

4. Zespół opracowuje program po **dokonaniu wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania dziecka lub ucznia oraz uwzględniając zalecenia zawarte w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego**, we współpracy, w zależności od potrzeb, z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, w tym poradnią specjalistyczną.

- W jego ustalaniu nie bierze udziału rodzic, **tworzy go zespół składający się przede wszystkim z pracowników szkoły** (choć jak będzie o tym mowa niżej - rodzic może wziąć udział w spotkaniu zespołu), zazwyczaj opierając się na możliwościach kadrowych jakie zagwarantować może im dyrektor danej placówki. Jednak nauczyciele muszą być świadomi jakie znaczenie dla edukacji dziecka będą miały ich decyzje. Tworząc program powinni więc uwzględnić zalecenia zawarte w opinii i w razie potrzeby podjąć współpracę z poradnią, która wydała orzeczenie. Nie jest więc bez znaczenia uzyskanie orzeczenia o satysfakcjonującej nas treści. Przekonywujące orzeczenie, może być mocnym argumentem przy ustalaniu treści programu, wykorzystywanym przez rodziców, którzy domagają się uzyskania pomocy ze strony szkoły.

Zgodnie z § 7 Rozporządzenia w sprawie warunków¹

istnieje wymóg zatrudnienia dodatkowo:

1) **nauczycieli posiadających kwalifikacje** w zakresie pedagogiki specjalnej w celu współorganizowania kształcenia uczniów niepełnosprawnych lub specjalistów, lub

2) w przypadku klas I–III szkoły podstawowej – **asystenta**, o którym mowa w art. 7 ust. 1e ustawy, lub

3) **pomoc nauczyciela**

– **z uwzględnieniem realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego.**

- w rzeczywistości to zakres realizacji zaleceń uzależniony jest od ilości zatrudnionych nauczycieli, a nie na odwrót (tak jak być powinno).

§ 20. Rozporządzenia w sprawie zasad

1. W przypadku ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego **planowanie i koordynowanie udzielania pomocy** psychologiczno-pedagogicznej w przedszkolu, szkole i placówce, o której mowa w art. 2 pkt 5 ustawy, w tym ustalenie dla ucznia form udzielania tej pomocy, a w przypadku form, o których mowa w § 7 ust. 1 pkt 1–5 i ust. 2 pkt 1 i 2 – także okres ich udzielania oraz wymiar godzin, w którym poszczególne formy będą realizowane, **jest zadaniem zespołu**, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 71b ust. 7 pkt 2 i 3 ustawy. (...)

6. **Pracę zespołu koordynuje odpowiednio wychowawca oddziału lub wychowawca grupy wychowawczej**, do której uczęszcza dziecko lub uczeń, albo nauczyciel lub specjalista, prowadzący zajęcia z dzieckiem lub uczniem, **wyznaczony przez dyrektora** przedszkola, szkoły lub ośrodka, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1-5 i 7-16, a w przypadku innej formy wychowania przedszkolnego prowadzonej przez osobę prawną niebędącą jednostką samorządu terytorialnego lub osobę fizyczną - przez osobę kierującą inną formą wychowania przedszkolnego.

7. **Spotkania zespołu odbywają się w miarę potrzeb.**

8. **W spotkaniach zespołu mogą także uczestniczyć:**

1) na wniosek dyrektora przedszkola, szkoły lub ośrodka, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1-5 i 7-16, a w przypadku innej formy wychowania przedszkolnego prowadzonej przez osobę prawną niebędącą jednostką samorządu terytorialnego lub osobę fizyczną - na wniosek osoby kierującej inną formą wychowania przedszkolnego - przedstawiciel poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, asystent lub pomoc nauczyciela, o których mowa w § 7 ust. 2 pkt 2 i 3 oraz ust. 3 pkt 2 i 3;

2) na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka lub ucznia albo pełnoletniego ucznia - **inne osoby, w szczególności lekarz, psycholog, pedagog, logopeda lub inny specjalista.**

9. Zespół, co najmniej dwa razy w roku szkolnym, dokonuje okresowej wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania dziecka lub ucznia, uwzględniając ocenę efektywności pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej dziecku lub uczniowi zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 11 ustawy, oraz, w miarę potrzeb, dokonuje modyfikacji programu. Oceny poziomu funkcjonowania dziecka lub ucznia i modyfikacji programu dokonuje się, w zależności od potrzeb, we współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, w tym poradnią specjalistyczną.

10. Rodzice dziecka lub ucznia albo pełnoletni uczeń mają prawo uczestniczyć w spotkaniach zespołu, a także w opracowaniu i modyfikacji programu oraz dokonywaniu oceny, o której mowa w ust. 9. Dyrektor przedszkola, szkoły lub ośrodka, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1-5 i 7-16, a w przypadku innej formy wychowania przedszkolnego prowadzonej przez osobę prawną niebędącą jednostką samorządu terytorialnego lub osobę fizyczną - osoba kierująca inną formą wychowania przedszkolnego, zawiadamia rodziców dziecka lub ucznia albo pełnoletniego ucznia o terminie każdego spotkania zespołu i możliwości uczestniczenia w nim.

11. Rodzice dziecka lub ucznia albo pełnoletni uczeń otrzymują, na ich wniosek, kopię programu.

12. Osoby biorące udział w spotkaniu zespołu są obowiązane do nieujawniania spraw poruszanych na spotkaniu, które mogą naruszać dobra osobiste dziecka lub ucznia, jego rodziców, nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych lub specjalistów prowadzących zajęcia z dzieckiem lub uczniem, a także innych osób uczestniczących w spotkaniu zespołu, o których mowa w ust. 8. 2. O ustalonych dla ucznia formach, okresie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wymiarze godzin, w którym poszczególne formy pomocy będą realizowane, dyrektor przedszkola, szkoły lub placówki, o której mowa w art. 2 pkt 5 ustawy, niezwłocznie informuje pisemnie, w sposób przyjęty w danym przedszkolu, szkole lub placówce, rodziców ucznia albo pełnoletniego ucznia.

¹Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 sierpnia 2015 r. (Dz. U. 2015 nr 0 poz. 1113) w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym

²Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2008 r. (Dz. U. 2008 nr 173 poz. 1072) w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych

³Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 grudnia 2015 r. (Dz.U. 2015 poz. 2294) w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2016

⁴Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.)

⁵Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. 1960 nr 30 poz. 168 z późn. zm.)

⁶Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. (Dz. U. 2013 poz. 532) w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach

ALLERHAND ADVOCACY

„Allerhand Advocacy: prawo w interesie publicznym” to program Instytutu Allerhanda poświęcony sprawom o istotnym znaczeniu dla prawa, praworządności i przejrzystości życia publicznego. W ramach Allerhand Advocacy podejmowane są działania mające dać przyczynek do urzeczywistniania rządów państwa prawa oraz tworzenia efektywnych ram prawno-instytucjonalnych w Polsce.

Czym zajmuje się nasza grupa?

W ramach projektu zasygnalizowany został między innymi problem niewywiązywania się szkół z obowiązków wobec dzieci autystycznych, np. z zespołem Aspergera.

Na każde dziecko, które posiada orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego przypada bowiem pewna kwota pieniężna (która jest częścią ogólnej subwencji oświatowej.) Pula, jaka „należy się” dziecku ze schorzeniem, jest wyższa niż ta przeznaczona dla dziecka zdrowego.

Niejednokrotnie subwencja, którą samorząd otrzymuje ze względu na kształcenie na terenie danej jednostki dzieci z wyżej wspomnianymi problemami zdrowotnymi, w bardzo ograniczonym stopniu przeznaczana jest na ich potrzeby.

www.advocacy.allerhand.pl

Instytut Allerhanda
Plac Sikorskiego 2/7
31-115 Kraków, Polska
www.allerhand.pl
instytut@allerhand.pl
tel.: + 48 (12) 341 46 48
fax: + 48 (12) 444 73 41